

Vorstelijk beloond

Op 29 april 2004 schreef ik in *Het Financieele Dagblad* een column die begon met de volgende zin: "Na de salarissen van topbestuurders worden inmiddels ook die van ministers vergeleken met buitenlandse collega's. Wie weet gebeurt binnenkort hetzelfde met de financiële vergoeding voor koningen en koninginnen."

Het heeft vier jaar geduurd, maar nu is het dan zover. De discussie over de kosten van ons koningshuis is eerder dit jaar los gebarsten, en dankzij onderzoek uit België is er sinds kort de internationale vergelijking, met als uitkomst dat, voor zover de cijfers kloppen en vergelijkbaar zijn, ons Koningshuis na dat van de Windsors het duurste is.

De vraag die ik in die column van vier jaar geleden probeerde te beantwoorden was deze: waar zou de beloning van een koningshuis eigenlijk van af moeten hangen?

Voor ondernemingsbestuurders geldt dat zij in het algemeen meer verdienen naarmate de onderneming groter is, de winsten omvangrijker zijn, en het afbreukrisico toeneemt. Hoe meer werknemers en omzet, des te meer verantwoordelijkheid draagt de bestuurder. Dat mag beloond worden, en dat kan ook, want hoe groter de onderneming en de omzet, des te groter het financiële draagvlak.

Er is per definitie geen arbeidsmarkt voor gekroonde hoofden. Maar naar analogie van topmannen in het bedrijfsleven is het niet zo gek om te kijken naar de omvang van het land en naar de verantwoordelijkheid en het afbreukrisico van de monarch, waarbij die overigens met elkaar samenhangen. Kortom, de kosten van de koning zouden idealiter afhangen van het aantal onderdanen, het nationaal inkomen, en de impliciete functieomschrijving van de monarch. Het aantal inwoners en het inkomen per hoofd van de bevolking laten zich eenvoudig meten.

Maar een vorst die aan het hoofd staat van een land met interne conflicten heeft een relatief zware taak, want hij of zij moet er voor iedereen zijn. Ook de vorst van een land waarin de kans op natuur- en terreurrampen groter is heeft het moeilijker. Verder zouden vorsten met alleen een ceremoniële rol minder hoog beloond moeten worden. Ook zou, geheel in lijn met de mode in het bedrijfsleven, een variabele beloningscomponent op zijn plaats kunnen zijn. Diana bood de Britten waar voor hun belastinggeld door haar zichtbare glamour gecombineerd met de vele bezoeken aan ziekenhuizen, daklozencentra, bejaardenhuizen en blijvan-mijn-lijfcentra. Toen zij in de perceptie van het volk

slecht behandeld werd, vroegen de Britten zich dan ook ineens af wat de andere leden van het Koninklijk Huis eigenlijk voor de kost deden, en kwamen er ranglijstjes van het aantal werkbezoeken per vorstelijk persoon. Wat zou dit alles betekenen voor de optimale beloningsranglijst van de Europese vorstenhuizen, en hoe verhoudt die zich tot de werkelijke ranking? Dat hangt uiteraard af van de gewichten die we aan elk van de beloningscriteria geven. Maar hoe dan ook zou Elisabeth II verreweg het hoogst beloond moeten worden. Zij heeft naast het Verenigd Koninkrijk ook Canada en Australië onder haar hoede, en dan is er ook nog de IRA die het leven er niet gemakkelijker op maakt. Juan Carlos zou vermoedelijk op grote afstand als tweede eindigen. Spanje is een groot land, en heeft bovendien de Baskische terreurbeweging ETA. De Belgische koning Albert zou een goede derde zijn, want zijn land is klein, maar zijn taak is zwaar, met de tweetaligheid en de Vlamingen en Walen die moeilijk bij elkaar te houden zijn, zie de recente kabinetscrisis. Denemarken, Luxemburg, Monaco en Liechtenstein zouden een plekje in de staart moeten krijgen, en voor de Oranjes ligt een plaats te midden van Noorwegen en Zweden voor de hand.

Tot zover de optimale ranking. Hoe zien de feiten er uit? Als we de uitgelekte cijfers van het nog niet gepubliceerde vergelijkende onderzoek van de Belgische hoogleraar Herman Matthijs mogen geloven, hebben de Windsors de eerste, en de prins van Liechtenstein de laatste plek die ze verdienen, worden de Spaanse Juan Carlos en zijn familieleden onderbetaald, en zijn we met de Oranjes veel te duur uit. Dat vraagt om nader economisch onderzoek.